

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДИТЕ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ;
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

ДВУСЪДЕМЪСНИКЪ ЗА МОРЕКА ПРОСВЪТА И ОБНОВА

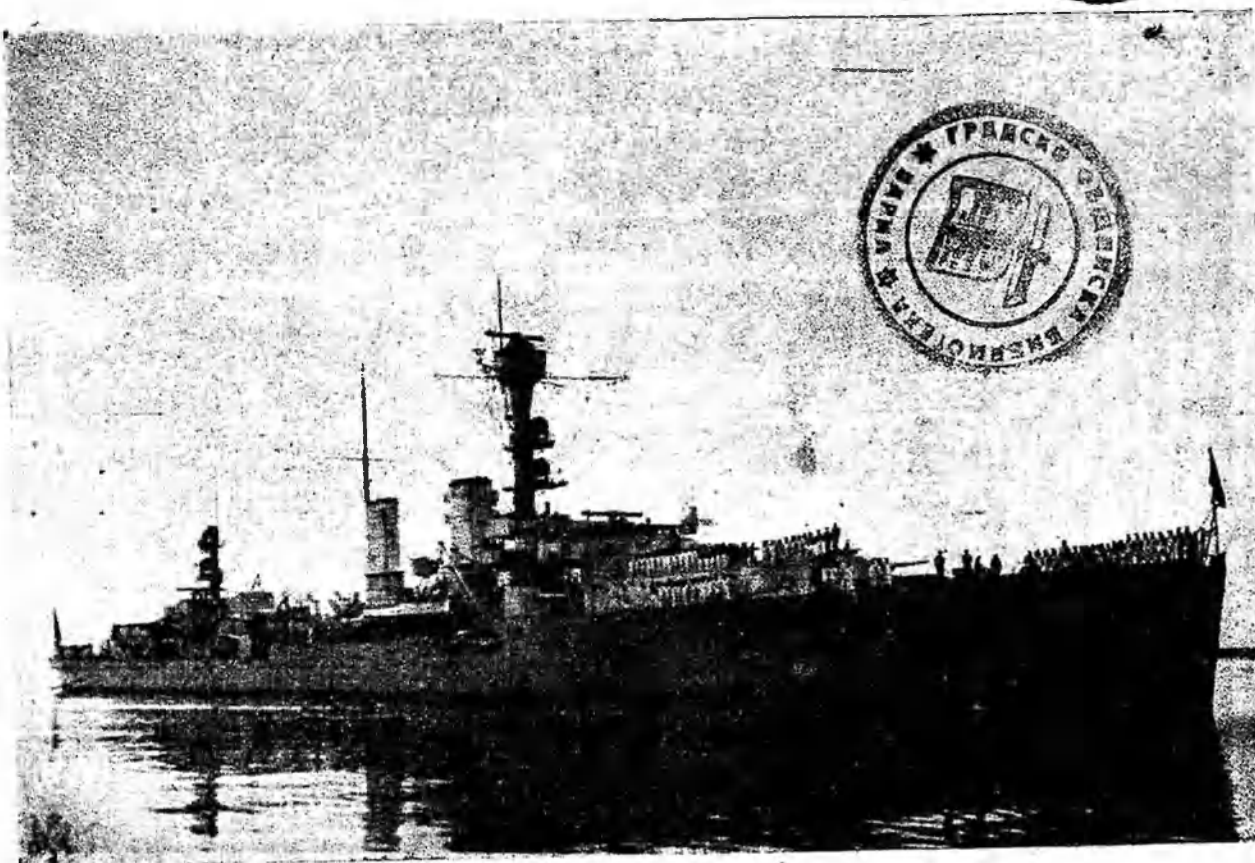
ОТКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ

Година V.

Варна, 15 ноември 1938 год

Брой 101.

Не чакай да създавашъ флотъ, когато те нападнатъ, защото не се копаят
кладенецъ, когато ожаднѣешъ.

Пристигането на германския кръстосвачъ „Емденъ“ въ Варненското пристанище.

КАЛЕНДАРЪ НА
„МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

— На 1/13 ноември 1913 година през нощта, отрядъ наши торпедоносци, под командването на капитанъ II рангъ Д. Добревъ излиза въ открито море. Следъ кратко кръстосване по водния път Кюстенджа — Цариградъ, отрядътъ забелязва италианския търговски корабъ „Есперо“, който билъ спрянь и претърсенъ за военна контрабанда.

— На 4/16 ноември 1912 година къмъ 16 часа, нашитъ наблюдателенъ постъ на носъ Калиакра забелязалъ турския кръстосвачъ „Меджидие“, който се насочилъ къмъ Кюстенджа.

Кръстосвачитъ „Хамидие“ и „Меджидие“ били въоръжени съ по 22 орджия, разенъ калибъръ и притежавали скоростъ 22 мили, поради което били и най опаснитъ противници за нашитъ малки торпедоносци. Началникътъ на отряда решилъ да използва случая и срази неприятелския кръстосвачъ.

За това, следъ два часа, въ 18 часа той се насочилъ съ цѣлия отрядъ къмъ Кюстенджа съ задача, къмъ полунощъ да атакува „Меджидие“ въ Кюстенджеския заливъ, гдето предполагалъ кръстосвача да пренощува, или, ако го срещне въ открито море съ превозни кораби, да атакува него и превознитъ неприятелски кораби.

За нещастие обаче, къмъ 22 часа, когато отряда се намиралъ северно отъ носъ Калиакра, внезапно настъпва силна буря съ голѣмо вълнение и стихиятъ североизточенъ вѣтъръ. На 10 мили отъ Кюстенджа, следствие грамалното вълнение торпедоносцитъ „Шумни“ и „Храбри“ претърпяватъ тежки повреди. Напредването на торпедоносцитъ било твърде трудно и опасно. Началникътъ на отряда решилъ да се върне и приюти отъ бушуващото вълнение.

Едва въ 8 часа на 5/17 ноември, отрядътъ успѣлъ да се прибере въ Варна. На торпедоносецъ „Дръзки“, силното вълнение отнесло и разбило една отъ гребнитъ лодки.

— На 6 ноември 1916 год., германския подводникъ „У—45“, излизайки отъ северния проходъ на минното заграждане предъ Варна, на паралела на Златнитъ пѣсѣци, се взривалъ на руска заградна мина и потъналъ моментално на разстояние 2 мили отъ брѣга.

Отъ обслугата му се спасили само 5 души. Останкитъ отъ потъналия подводникъ, следъ двадесетъ годишно престояване се извадиха на сухо въ Варненското пристанище.

КОЛОНА ЗА ЧЕТЦИТЪ

На С. Вапцаровъ, Свиленградъ, по въпроса за назначение, на права и действие на заграднитъ мини.

*(Продължение отъ брой 100)

Въ миналия брой отбелязахме за хидростата на мината, който действа чрезъ водното налѣгане, което упражнява натискъ върху едната страна на хидростатния дискъ, къмъ който морската вода има свободенъ достъпъ. Отъ другата страна на диска действа поставената въ своето гнѣздо пружина.

Дискътъ чрезъ съответнитъ лостове е съединенъ съ два подвижни и назъбени стоманени половинки (сектора), презъ които минава минното вѣже.

Кога минния сждъ се освободи отъ котвата на морското дѣно и започне да изплава къмъ повърхността, водното налѣгане действа върху хидростатния дискъ, който, чрезъ лостовѣтъ държи разединени една отъ друга стоманенитъ половинки и минното вѣже свободно се изнизва презъ тѣхъ.

Съ предварителното свиване или разпусчане на пружината, действаща отъ другата страна на диска, се осигурява действието на пружината, и чрезъ това нагласява заставането на минния сждъ на желаната дълбочина.

Съ движението на минния сждъ къмъ водната повърхностъ, знайно е, че налягането постепенно намалява. Идва моментъ, когато водното налѣгане отъ едната страна на хидростатния дискъ и свитата отъ другата му страна пружина се изравняватъ. Въ следния мигъ пружината започва да действа и изгласква диска въ обратна посока, при което, чрезъ съответнитъ, заловени за диска лостове, двете стоманени половини се притискатъ сило една къмъ друга и захлватъ здраво съ своитъ назъбени плоскоститъ минното вѣже, не му позволяватъ повече да се изнизва и предизвикватъ минния сждъ да застане на такава дълбочина подъ водното ниво, на колкото метри е нагласена да действа хидростатната пружина.

По начина на своето взриваване миннитъ се раздѣлятъ главно на два вида: галваноударни и ударни.

(Следва).

Държава безъ море е кжца
безъ прозорецъ.
Морето и Дунава сж
неизчерпаеми богатства.

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитъ постъпили дарения:

1. Отъ четцитъ при Търновската телеграфо-пощенска станция, сумата . . . 150 лв.
2. Иванъ Стойчевъ, гр. Омортагъ, сумата . . . 40 „
3. Живко Н. Кръстевъ гр. София, сумата . . . 30 „
4. Стефко Ив. Божуровъ, гр. Шуменъ, сумата . . . 20 „
5. Методи Василевъ гр. София, сумата . . . 20 „
6. Асенъ Вел. Добрилевъ, с. Сломенъ, Свишовско сумата . . . 20 „
7. Борисъ Яневъ Огнянски с. Бистрица, Дупнишко сумата . . . 20 „
8. Миланъ Ст. Милшевъ гр. Дупница, сумата . . . 20 „
9. Димитъръ Д. Ивановъ, гр. Варна, сумата . . . 20 „
10. Михаилъ Хр. Мариновъ гр. Бургасъ, сумата . . . 15 „
11. Иванъ Н. Кумановъ, гр. Варна, сумата . . . 10 „
12. Михаилъ Пасковъ гр. Варна, сумата . . . 10 „
13. Мирчо Лечевъ, гр. Варна, сумата . . . 10 „
14. Петъръ Бочевъ, гр. В. Търново, сумата . . . 10 „

(Следва)

— По липса на мѣсто въ колоната „Пошта“ редакцията нѣма възможностъ да напечата своевременно имената на всички дарители.

Въ отговоръ на постъпилитъ запитвания за цената на вестника и условията за получаването му, известяваме на изявилитъ желание да се абониратъ, че вестникътъ се изпраща даромъ, по възможностъ на всички, които желаятъ да го получаватъ, безъ вноса за абонаментъ. Редакцията приема само дарения, които се отбелязватъ въ колоната „Пошта“.

— Въ отговоръ на запитванията съобщаваме, волнитъ пожертвования за вестника да се изпращатъ по пощата съ пощенски записъ или въ гербови и пощенски марки.

Всички писма, снимки, помощи да се изпращатъ на адресъ

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ—ВАРНА.

— Умоляватъ се абонатитъ при промѣна на адреситъ да известяватъ своевременно редакцията, като съобщаватъ и абонаментния си номеръ.

Съобщава се на сътрудницитъ, че статиитъ имъ сж получени на време въ редакция, обаче чакатъ редъ за помѣстване.

ЗА ПОСЕЩЕНИЯТА НА ЧУЖДИТЪ ВОЕННИ КОРАБИ.

Известно е, че всъщност военен корабъ, който посещава и развява знамето на своята родина по пристанищата и водитъ на чуждите страни, всъщност поведига престижа и напомня за силата и могъществото на нацията, на която е достоенъ представителъ.

Флотътъ всъщностъ е билъ най-мощниятъ лостъ на дипломатията.

Независимо отъ това, каква е била целта на посещенията, последните всъщностъ сж имали задачата да манифестиратъ новостите и силата на морските оржия.

Нашите черноморски пристанища често сж били целъ за посещенията отъ бойните кораби на близките и далечни морски държави. Въ последните десетъ години обаче, тия посещения зачестиха, като Варненското пристанище бѣ споходено отъ бойните и учебни кораби на Англия, Франция, Италия, Америка и Германия, а сжщо така и отъ корабите на нашите съседи: Югославия, Румъния и Турция, които, схващайки значението на морската сила, успѣли сж да създадѣтъ свой воен-

енъ флотъ и иматъ съ какво да се покажатъ и подчертаятъ своето съществуване предъ външния свѣтъ.

Българскиятъ народъ е посрѣщалъ всички гостуващи кораби съ еднакво внимание и указване на еднакво топло-сърдечно гостоприемство, предразполагащо гостите къмъ откровенностъ и пожелания за сближение и общо сътрудничество за културно преуспѣване и напредѣкъ.

И всъщностъ, когато въ нашите води забелязвате внушителните очертания на чуждите военни кораби и стеклото се за тяхното посрещане многобройно гражданство, не може да не констатираме съ тѣжко печалната действителностъ, че тоя български народъ, който по-вече отъ дванадесетъ вѣка населява китния черноморски брѣгъ, все още продължава да наблюдава съ спокойно-но безразличие българското море и да отбелязва пълна незаинтересованостъ къмъ морското дѣло и защитата на своите морски граници.

Ние сме очевидци, какъ това българско на-

селение се трупа масово на пристанището, любопитно разглежда пристигналите военни кораби на другите морски държави, удивлява се на величествеността и постиженията на съвременната корабостроителна техника, но ние не виждаме въ тоя трудолюбивъ народъ да се поражда силното желание и настойчивостъ за осъществяване на морската идея.

Следъ гостуването на всеки чуждъ воененъ корабъ, съ тѣжко ще трѣбва да отбележимъ факта и твърде горчивата истина, че въ българския народъ не работватъ националното чувство и неудържимия стремежъ, **и ние** да притежаваме сжщо такива бойни кораби—сигурни защитници на нашите брѣгове; **и нашата** държава да има воененъ флотъ, съ който да манифестира предъ другите държави своята готовностъ за защита границите и интересите на Отецеството; **и българското** военно-морско знаме да бжде сжщо така тържествено поздравлявано съ топовни гърмежи въ водите на чуждите страни.

ГОСТУВАНЕТО НА КРЪСТОСВАЧА „ЕМДЕНЪ“.

Лекият нѣмски кръстосвачъ „Емденъ“ за втори пътъ посещава нашитѣ води и Варненското пристанище; първи пътъ презъ есенята 1936 год., а презъ настоящата година — отъ 12 до 18 ноември.

Второто си посещение кръстосвачътъ „Емденъ“ извършва въ връзка съ освещаване на новопостроения отъ българската войска паметникъ на загиналитѣ край Варна презъ 1916 год. съ нѣмския подводникъ „УБ—45“ доблестни германски моряци.

Началото на посещението, за което е изработена нарочна програма бѣ оповестено за 12 ноември къмъ 8 часа, обаче, още на 11 с. м. нашитѣ гранични постове по крайбрежието съобщиха, че къмъ 11 часа, кръстосвачътъ „Емденъ“, идящъ отъ североизтокъ, застаналъ на котва срещу носъ Екрене, вънъ отъ нашитѣ териториални води и въ близостъ до лобното мѣсто на загиналия презъ Свѣтовната война нѣмски подводникъ „УБ—45“.

Къмъ 8 часа на 12 ноември, кръстосвачътъ „Емденъ“, посрещнатъ при „Св. Константинъ“ отъ нашата моторна лодка „Вѣра“ съ назначения за връзка при командира на кръстосвача офицеръ, кап. лейтенантъ Зашевъ, навлѣзе въ водитѣ на Варненския заливъ и преминавайки покрай двореца Евксиноградъ, поздрави съ 21 топовни гърмежи българския народъ и българската държава.

На поздрава отговори нашата брѣгова артилерия, сжщо съ 21 топовни изстрела.

Градътъ, който е приелъ празниченъ видъ е обкиченъ съ български и германски знамена. На пристанището се е стекълъ многоброенъ народъ, германската колония въ града, ученицитѣ отъ нѣмското училище, германскиятъ воененъ представител въ София, г. подполковникъ Брюкманъ, нѣмскиятъ консулъ въ Варна. Паулъ Улъ и други официални лица.

Къмъ 9 часа красивиятъ и строенъ станъ на „Емденъ“ бавно и тържествено навлѣзе въ Варненското пристанище и, приветстванъ възторжено отъ посрѣщачитѣ и ученицитѣ отъ нѣмското училище, които викаха „ура“ и махаха радостно съ многобройнитѣ си знамена съ пречупенъ кръстъ, подходи къмъ пристанищната стена, застана леко и се завърза на първо мѣсто.

Къмъ 9 часа и 10 мин. пом. кмета на града г. Димитровъ, заедно съ други официални лица се изкачи на „Емденъ“ и отъ името на кмета и варненското гражданство отправи къмъ командира на кръстосвача

капитанъ I рангъ Веферъ топли приветствия за „Добре дошли“ въ нашитѣ води, като пожела гоститѣ да прекаратъ весело презъ време престоя имъ въ Варна, и отнесатъ хубави спомени отъ нашата страна. Завършвайки своето приветствие пом. кмета Димитровъ каза:

„Връзката, която е вече създадена между варненци и „Емденъ“, нека съ това второ посещение се затвърди още по-вече, за гордостта и славата на героичнитѣ и храбри германски и български народи“.

Посещение на кръстосвача направиха сжщо и германскиятъ консулъ г. Улъ и представителя на германската колония въ града. Въ 9 часа 20 минути германскиятъ консулъ съпроводенъ отъ 7 топовни гърмежи напусна „Емденъ“.

Съгласно морскитѣ международни правила, командирътъ на „Емденъ“ отъ 10 ч. 15 м. до 11 ч. 50 м. направи своитѣ официални посещения както следва: на двореца „Евксиноградъ“ гдето се разписа въ дворцовата книга; на началника на гарнизона, г-нъ генералъ лейтенантъ Поповъ; на началника флота на Негово Величество, г-нъ контъръ адмиралъ Вариклечковъ; кмета на града; полицейския комендантъ, като представител на областния директоръ и на командира на Черноморската на Негово Величество флотилия.

При посещението на началника на Варненския гарнизонъ и началника на флота на Негово Величество, на гоститѣ бѣха отдадени почести отъ по една рота войници и моряци при своитѣ музикантски взводове.

Въ 12 часа и 20 мин., началникътъ на гарнизона, г-нъ генералъ лейтенантъ Поповъ върна посещението на командира на „Емденъ“. Последователно направиха посещения на кръстосвача, началникъ флота на Негово Величество, г-нъ контъръ-адмиралъ Вариклечковъ и останалитѣ официални лица, посетени отъ командирътъ на „Емденъ“.

При влизането и излизането въ и отъ кръстосвача, на началника на Гарнизона и на началникъ флота на Негово Величество бѣха дадени почести и съответнитѣ топовни гърмежи.

Въ 15 часа „Емденъ“ бѣ посетенъ отъ представителитѣ на печата, които се запознаха съ историята на кръстосвача.

Вечерята въ салонитѣ на офицерското събрание началникътъ на гарнизона даде вечеря въ честъ на офицеритѣ отъ „Емденъ“. Вечерята протече при голѣма сърдечностъ и задушевностъ. За случая бѣха произнесени съответнитѣ приветствани слова и се пиха наздравници за пре-

успѣването на двата народа.

Кръстосвачътъ „Емденъ“ е третиятъ корабъ отъ германскиятъ флотъ носящъ това име.

Първиятъ кръстосвачъ „Емденъ“ принадлежеше къмъ кръстосвачната ескадра на адмиралъ графъ Шпе, която до избухването на Свѣтовната война се намиралаше на постоянна стоянка въ пристанището Цингтао, германска колония въ източнѣй Китай.

Въ първитѣ месеци на войната кръстосвачътъ, подъ командата на капитанъ II рангъ фонъ Мюлеръ, бѣше изпратенъ за самостоятелни действия въ Индийския океанъ, гдето отбеляза голѣми успѣхи: бомбардира пристанището „Мадрасъ“, извърши проривъ на английското пристанище Пенангъ, гдето потопи намиращия се тамъ руски кръстосвачъ „Жемчугъ“ и кръстосвещия предъ пристанището француски изстрѣбителъ „Муске“; плени много и потопи 16 търговски кораба съ общо водоизмѣстване 70,825 бр. р. тона, на стойностъ 142,296,000 златни лева.

Подвизитѣ на малкия кръстосвачъ „Емденъ“ въ Индийския океанъ по своята храбростъ и резултатностъ съставляватъ най-интереснитѣ и легендарни действия на море, обвити въ булото на вълшебството и приказността на нѣкогашнитѣ морски пирати.

Дейността на първия „Емденъ“ подчерта твърде ценнитѣ моряшки качества, които притежавали тогава моряцитѣ отъ нѣмския флотъ: желѣзна дисциплина, издържливостъ, храбростъ, търпеливо понасяне на лишенията и незгодитѣ, пълно себеотрицание и готовностъ да се жертватъ за благо и преуспѣването на своята далечна Родина.

Първиятъ „Емденъ“ притежавалъ следнитѣ данни: водоизмѣстване 3,560 тона, дължина 117.9 метра, скоростъ 24.1 мили, въоръжение: 10 — 105 мм. орджия и 2 торпедни тръби; обслуга 361 човѣка.

Кръстосвачътъ потъналъ на 9 ноември 1914 година при Кокосовитѣ острови, следъ еднодневно сражение съ австралийския кръстосвачъ „Сидней“.

За увѣковѣчаване паметта на прославилия се съ своитѣ действия корабъ, Германия построи новъ кръстосвачъ „Емденъ“, който взе участие презъ Свѣтовната война при завладяването на рускитѣ острови въ Балтийско море: „Оьзелъ“ и „Дагъо“ презъ октомври 1917 год., а така сжщо и въ действията на нѣмския флотъ въ Северното море.

Съгласно условията на примирието, вториятъ „Емденъ“, заедно

съ всички останали бойни кораби от германския флот бѣ интерниранъ и въ последствие потопенъ отъ своята обслуга въ Скапа Флоу.

Първиятъ новъ боенъ корабъ, който Германия построи следъ Свѣтовната война е кръстосвачътъ „Емденъ“, презъ декември 1921 г. Спущенъ е на вода на 7.I.1925 г. и влѣзалъ въ строя презъ октомври с. г. Презъ 1934 год. кръстосвача получава необходимитѣ нови поправки, нововъведения и приспособление за отопление на парнитѣ котли съ течено гориво. Притежава следнитѣ данни: водоизмѣстване 5,400 (споредъ даденитѣ отъ самия кръстосвачъ сведения презъ настоящето гостуване — 6,000) тона, скоростъ 29 мили, въоръжение: осемъ 150 мм. и три 88 мм. орждия и четири 500 мм. торпедни тръби; дължина 150'5, ширина 14'3 и газене 5'5 метра, мощностъ на парнитѣ турбини 46,500 конски сили.

Сегашната му обслуга се състои отъ: 32 офицера, 32 корабника, 108 подофицери, 307 моряци и 153 кадети, всичко 632 човѣка.

Въ паметъ на своитѣ предшественици „Емденъ“ притежава поставени на видни мѣста различни надписи, таблици и пр., както следва: Възпоменателни щитове съ имената: „Индийски океанъ“, „Мадрасъ“, „Пенангъ“, „Оьозель“; бронзовиятъ надписъ на първия „Емденъ“ заедно съ частъ отъ неговата стена, подаренъ отъ австралийското правителство (надписътъ билъ взематъ и пренесенъ въ Австралия отъ кръстосвача „Сидней“ въ време потъването на „Емденъ“ при Кокосовитѣ острови); списъкъ на загиналитѣ офицери, подофицери и моряци отъ обслугата на „Емденъ“, бюстътъ на командира на първия „Емденъ“, капитанъ I рангъ фонъ Мюлеръ, а отъ предъ на носа — желѣзниятъ кръстъ, който иматъ право да носятъ само тия кораби отъ германския флотъ, носящи имената на своитѣ предшественици, отличили се съ геройскитѣ си подвизи презъ войната.

Сегашиятъ „Емденъ“ се използва за учебенъ кръстосвачъ. Обхождайки съ него необятнитѣ водни простори на близкитѣ и далечни морета и окиани, бждещитѣ германски морски офицери получаватъ своята опитностъ и се здобиватъ съ необходимитѣ воински добродѣтели за предстоящата имъ бойна служба на море.

На втория день отъ гостуването на „Емденъ“, 13 ноември, се извърши тържественото освещаване на построения въ евангелийскитѣ гробища паметникъ на загиналитѣ съ подводникъ „УБ—45“ германски моряци.

Тоя день ще остане паметенъ въ историята на Варна, защото граж-

данството, което се стече масово на гробищата отдаде по най-сърдеченъ и непринуденъ начинъ своята дълбока почитъ къмъ загиналитѣ нѣмски моряци, изказвайки безграничната си благодарностъ за тѣхната храбростъ и геройски дѣла.

Въ означения за освещаването частъ бѣха заели опредѣленитѣ имъ мѣста: германската и българската роти моряци, офицерството, многобройното гражданство, официалнитѣ лица между които и: Военниятъ министъръ г-нъ генералъ-майоръ Даскаловъ.

Евангелийскиятъ пасторъ Сивриевъ, въ съслужие съ хорътъ „Морски звуци“ отслужи молебствие и произнесе прочувствена речъ, въ която между другото каза: „Събрали сме се днесъ, въ тоя тържественъ часъ да се преклонимъ предъ скъпата паметъ на загиналитѣ моряци отъ подводникъ „УБ—45“. Има ли нѣщо по възвишено отъ проявата на храбростта? Безспорно, че смѣлятъ, храбриятъ воинъ притежава несломима сила, а всички герои, имената на които споменахме днесъ, бѣха действително храбърци.

Моряци отъ „Емденъ“, вашитѣ бивши другари отъ нѣмския флотъ дадохъ живота си за насъ, варненци, и когато водната стихия се разтвори, за да ги безвъзвратно погълне, последната имъ мисль бѣ отправена сжшо къмъ насъ.

Когато времето ще сложи забраванадъ всичко, тия, които почиватъ тукъ подъ тоя паметникъ, не ще бждатъ забравени, защото никога не се забравя великата имъ вѣрностъ и още по-великата имъ саможертва.

Тоя паметникъ вѣчно ще напомня на младитѣ български поколения за докрай изпълнения дългъ на храбритѣ нѣмски моряци“.

Откриването на паметника се извърши отъ военния министъръ г. генералъ-майоръ Даскаловъ, който, прерѣзвайки трицѣтната лента произнесе следната речъ:

„Ваше превъзходителство, уважаеми граждани, драги войници и учаща се младежъ, натоваренъ съмъ отъ Негово Величество Царя, да бжда Неговъ представителъ, а сжщо и да представлявамъ българското правителство и войска на днешното траурно тържество.

Пристъпвамъ къмъ изпълнение на тази си мисия съ благоговѣние и възторгъ, защото съмъ войникъ и защото нѣма по велико дѣло за единъ войникъ отъ саможертвата предъ олтаря на Отецеството и по достойна кончина отъ тази на загиналитѣ за Родината герои отъ германския подводникъ „УБ—45“.

Пристъпвамъ къмъ мѣстото, гдето почиватъ храбритѣ моряци съ чув-

ство на дълбока почитъ и признателностъ, защото тѣ паднаха като наши вѣрни съюзници; защото тѣ загинаха въ бранъ на нашитѣ брѣгове. И тъкмо за това българската земя откри гостоприемно своитѣ недра; тъкмо за това тѣ сж тукъ, не като чужденци, а като свои; тъкмо затова българското воинство увѣковѣчи паметта имъ чрезъ тоя паметникъ.

Ваше превъзходителство, съгласно протоколнитѣ изисквания, азъ предавамъ паметника на германскитѣ военни власти. Но азъ Ви увѣрявамъ, че съ това изпълнявамъ само една формалностъ, защото този паметникъ ще пребжде презъ вѣковетѣ и за насъ — една скъпа войскава светиия и споменъ за ненадминатитѣ подвизи на германския подводенъ флотъ; едно мѣсто, гдето почиватъ нашитѣ вѣрни съюзници.

На тия съюзници, които докрай изпълниха своя дългъ, азъ поднасямъ отъ името на българското воинство тоя вѣнецъ, и нека екътъ отъ прощалнитѣ залпове на последното достигне далечъ до героитѣ отъ Скагеракъ, за да имъ подчертае нашата дълбока признателностъ за даденитѣ жертви.

Вѣчна слава на героитѣ отъ „УБ—45“.

Последнитѣ думи на военния министъръ бѣха съпроводени отъ даденитѣ три пушечни залпа на почетната рота български моряци и ехтежа на орждията. Пълномощниятъ германски министъръ Рюмелинъ положи вѣнецъ отъ германското правителство, като каза:

Благодаря на г. военния министъръ и българскитѣ власти за сърдечното другарство, което армията, флота и народа проявиха за загиналитѣ моряци и за издигнатия въ тѣхенъ поменъ паметникъ.

Като фронтови войникъ, следва да подчертая, че тоя паметникъ е изразъ на твърде малка частъ отъ голѣмото геройство и велики жертви, дадени отъ нашитѣ съюзни армии, сражавайки се рамо до рамо въ миналата война.

Началникътъ на флота г. к.-адм. Вариклечковъ, полагайки вѣнецъ произнесе следнитѣ слова:

„Съ дълбоко преклонение предъ скъпата паметъ на нашитѣ бойни другари отъ подв. „УБ—45“, поднасямъ тоя вѣнецъ отъ страна на българския флотъ, въ знакъ на гореща признателностъ и благодарностъ“.

Положиха вѣнци и произнесоха речи: германскиятъ воененъ представителъ въ София, кмета на Варна, нѣмскиятъ морски представителъ, командирътъ на „Емденъ“ и др.

Вечерята въ военния клубъ, въ честъ на гоститѣ бѣ дадена голѣма танцова вечеръ.

ВЕЩ-МОРСКА ИСТОРИЯ

Английската военно-морска разузнавателна служба през Свѣтовната война.

До началото на Свѣтовната война европейскитѣ държави притежаваха достатъчно обширна и добре организирана агентна разузнавателна служба, като Франция, Германия, Русия, Италия и Австро-Унгария се състезавали чрезъ своя шпионажъ за разкриването на тайни и събирането на сведения отъ военно-морско естество. Най-голяма дейностъ и подготвеностъ презъ довоенния периодъ показа французската разузнавателна служба.

Къмъ началото на войната английското разузнаване се показва твърде слабо. Англия не можа да получи отъ своитѣ разузнавачи достатъчно подробни сведения за строежа на голѣмитѣ германски презокеански подводници, поради което тя изпадна въ затруднено положение при подводната блокада на английскитѣ брѣгове и намиране срѣдствата за борба срещу неприятелскитѣ подводници.

За това, презъ време на самата Свѣтовна война, Англия съ гигантски размахъ започна развиването и преустройството на своята тайна разузнавателна служба, която насочи главното си внимание на всестраннитѣ морски въпроси, изясняване материалното и политическо положение на противника, а сжщо и политическата пропаганда всрѣдъ съседнитѣ неутрални държави.

Лордъ Фишеръ командващъ въ началото на войната английския Срѣдиземноморски флотъ организиралъ по свой починъ сигурна връзка съ намиращитѣ се въ Швейцария срѣдишни мѣста, въ които се събирали почти по-голямата частъ отъ сведенията на разузнаването.

Постепенно, паралелно съ общия гигантски размахъ на военнитѣ действия се разрастнала и английската разузнавателна служба, която добила необичайни огромни размѣри.

Благодарение на тая служба, английското морско командване своевременно узнавало за всѣка предстояща бойна дейностъ и излизане на германскитѣ подводници въ открито море.

Презъ октомври 1914 год. за началникъ на морското разузнаване билъ назначенъ Реджинолдхоу, известенъ до тогава въ английския флотъ като вещо лице по свързанитѣ съ артилерията въпроси. За сравнително кратко време, благодарение подбора на разузнавателния кадъръ били постигнати добри резултати.

За целта били привлечени множество агенти въ неутралнитѣ пристанища, които изпълнявали разни служби въ консулствата и легациитѣ.

Шпионското бюро въ Ротердамъ, Холандия, само при едно параходно дружество се състояло отъ 300 човѣка, разпредѣлени въ четири отѣла: морски шпионажъ, военно-сухопътенъ, военно-технически, и за печатната пропаганда. Хората отъ последния отѣлъ влизали въ тѣсна връзка съ подкупени чуждостранни агенти и снабдявали шпионитѣ съ фалшиви паспорти и документи.

За изпълнение разнороднитѣ задачи по разузнаването, необходимо било да бждатъ привлечени голѣмъ брой политически деятели, професори и учени. За дешифриране на заловенитѣ презъ време на войната германски радиотелеграми, адмиралтейството назначило професора отъ Единбургския университетъ — Юингъ, който съставилъ щабъ отъ 50 души сътрудници и организиралъ по разнитѣ мѣста по крайбрежието постове за наблюдение и подслушване. Въ резултатъ на това, за нѣколко само дни въ адмиралтейството постъпили до 2,000 прихванати радиотелеграми, подадени отъ нѣмскитѣ кораби, а сжщо и такива, предназначени за германскитѣ представители въ различнитѣ части на свѣта. Следъ разшифроването на нѣкои радиотелеграми се получаваха ценни сведения за дейността на нѣмцитѣ въ Персия, подготовката на заговора въ Ирландия и др.

Отъ разшифроването разговора на бившия министъръ на външитѣ работи въ Германия — Цимерманъ, се разкрило предложението за съюзъ съ Мексико противъ Съединенитѣ Щати. Американскиятъ посланикъ въ Лондонъ узналъ за това съобщение и веднага докладвалъ на президента Вилсонъ, който го разгласилъ чрезъ ежедневния печатъ. Съ това американското обществено мнение било спечелено за намѣсата на Съединенитѣ Щати въ войната срещу Германия.

Благодарение подслушването и разшифроването на нѣмскитѣ радиотелеграми английското адмиралтейство своевременно узнавало часа за излизането на германскитѣ бой-

ни кораби, курсоветѣ на следване и пр. Само преди боятъ при Скагерагъ, следствие промѣната на шифъра, адмиралтейството не можа да получи достатъчно сведения за силата и състава на излѣзлия въ открито море германски флотъ и движение на ескадритѣ му.

Въ Лондонъ сжществувала нарочна школа за подготовката на разузнавачи. Въ петтѣхъ курса на школата ученицитѣ се запознавали съ всички организационни, тактически и технически подробности на разузнавателната служба.

Въ школата постъпвали подбрани хора, напълно отговарящи на различни изисквания и владѣещи добре чужди езици. Освенъ това, при изпращането на агентитѣ въ чуждитѣ страни, тѣ предварително получавали необходимитѣ указания и напътствия за предстоящата имъ дейностъ.

Въ края на първата година отъ Свѣтовната война, английската разузнавателна служба достигнала висока степенъ на развитие, твърде резултатна деятелностъ и пълно съвършенство.

И затова, съ право английския морски министъръ заявилъ: „Нашето военно морско разузнаване заслужава всемирна слава“.

Най-много се отличилъ по своята смѣлостъ английскиятъ разузнавачъ инженеръ корабостроителъ Милеръ.

Веднѣжъ той получилъ заповѣдъ да се спусне съ водолазно облѣкло на морското дѣно и разучи конструкцията на потъналия въ близостъ на Кентското крайбрежие нѣмски подводникъ.

Милеръ се спусналъ нѣколко пѣти и разглеждайки внимателно подводника, успѣлъ да събере твърде ценни данни за конструкцията и устройството на нѣмскитѣ подводници, които сведения били много по-подробни и по-пълни отколкото даннитѣ, които английското адмиралтейство къмъ това време получавало отъ разузнавачитѣ въ германскитѣ упорни мѣста и пристанища.

Милеръ се отличилъ, не само като добъръ морякъ, но и като енергиченъ и предприемчивъ водолазъ. Вмжвайки се въ вжтрешността на подводника, той намѣрилъ и успѣлъ да вземе плана за най-новитѣ поставени отъ нѣмцитѣ минни полета, тайниятъ шифъръ за връзка и книга съ германския морски шифъръ.

Отъ руски А. П. Стефановъ.

МОРСКИ ВЕСТИ

ФРАНЦИЯ ПРИДОБИВА НОВА ТЕРИТОРИЯ ОТЪ 400,000 КВ. КЛМ.

Презъ месецъ юни т. г. Франция, безъ да пролѣе капка кръвъ увеличи своята територия съ 400,000 кв. клм.. Само единъ обикновенъ декретъ помѣстенъ въ „Журналъ Официелъ“ узакони тая придобивка, която по пространство се равнява на териториитѣ на следнитѣ четири държави взети заедно: Италия, Швейцария, Белгия и Холандия.

На тоя актъ на френското правителство нѣкои държави указаха различно противодействие. Тѣй като новата земя, наречена Аделия се намира близо до южния полюсъ, достатъчно отдалечена отъ британскитѣ владѣния, Англия напълно приела декрета безъ да се опасява за Нова Зеландия, Австралия и Южна Америка.

Норвегия сжщо одобрила това присъединяване, въпреки това, че капитанъ Реслеръ Ларсенъ, който участвувалъ въ нѣколко експедиции къмъ южния полюсъ, да заявилъ, че Аделия била вече анексирана отъ Австралия и предложилъ въпросътъ да бжде разрешенъ въ една международна конференция.

Въ 1837 г. младиятъ мичманъ Дюмонъ Д'Юрвилъ, впоследствие знаменитъ френски адмиралъ, предприелъ околосвѣтско плаване. Той билъ натоваренъ отъ френското правителство да извърши географски и хидрографски проучвания въ южнитѣ области.

На 8 септември с. г. Дюмонъ Д'Юрвилъ напусналъ Тулонъ съ кораба „Астропабъ“ придруженъ отъ военния корабъ „Ла-Зеле“, който се командвалъ отъ Жакино.

Следъ тригодишно лутане изъ южнитѣ морета, на 21 януари 1840 г. тласкани отъ слабъ вѣтрецъ между грамадни ледени планини, отъ двата кораба забелязали въ далечината очертанията на земя, която била достигната следъ известно време.

Корабитѣ се закотвили и спуснали лодки.

Веднага следъ слизането на брѣга върху новата територия било забито френско знаме и Д'Юрвилъ я кръстилъ Аделия, на името на своята жена Аделия. Следъ нѣколкодневно мжчително плаване между ледени блокове, експедицията забѣлязала новъ брѣгъ, обвитъ отъ гъста мъгла, по всѣка вѣроятностъ продължение на Аделия, която наименовали Клария, името на съпругата

на капитанъ Жакино. Извънредно лошитѣ климатически и атмосферни условия не позволили да се продължатъ проучванията на новооткритата територия. Следъ нѣколко деня само, сжщата земя била открита отъ американеца Вилкесъ.

Земята Аделия се намира на 64° южна ширина и между 136 и 142 градуса западна дължина. Климатътъ на новата земя не е много суровъ, обаче тамъ бушуватъ непрекъснато стихийни бури, въ продължение на 8 до 9 месеци. Скоростта на вѣтъра достига до 300 клм. въ часъ.

Въпреки това, французитѣ много държатъ на тая си придобивка, защото се надяватъ, че тамъ ще се откриятъ богати минни залежи, а освенъ това, прибрѣжнитѣ на тая земя води сж пребогати съ риба и китове.

Я Златаровъ.

СУЕЦКИЯТЪ КАНАЛЪ.

Най-доходното частно предприятие.

Присъединението на Абисиния и необходимостта отъ задоволяване различнитѣ нужди по колонизацията и устройването на тази пространна земя, заставиха Италия, наредъ съ Англия усилено да използва морския пътъ презъ Суецкия каналъ.

Последниятъ съставлява едно отъ най-доходнитѣ частни предприятия въ цѣлия свѣтъ съ което не могатъ да се сравнятъ дори и американскитѣ петролни сдружения.

Акционеритѣ на дружеството, което стопанисва Суецкия каналъ всѣки пѣтъ, когато четатъ годишнитѣ отчети изпитватъ действителна радостъ за получения голѣмъ париченъ активъ.

Презъ 1936 година приходитѣ на дружеството достигнаха 250 милиона, а миналата година нарастнаха на 350 милиона златни франка, като разликата въ печалбата е почти изключително за сметка на Италия. Ето защо последната, недавна чрезъ единъ свой протестъ, поиска ревизия статута на дружеството, тѣй като присъединяването на Абисиния има за последица огромното увеличение на италианското корабоплаване презъ Суецкия каналъ.

Повече отъ 25% отъ приходитѣ на дружеството, получени презъ 1937 год. сж платени отъ Италия.

Процентно изразено, движението презъ канала е следното: английски кораби—47%, италиански—25%,

следватъ корабитѣ на Германия, Франция и пр. Отъ това следва, че и германското корабоплаване има значителенъ интересъ за намаляване на твърде голѣмитѣ такси за преминаване презъ Суецкия каналъ.

Въ това отношение Англия се намигра въ благоприятно положение, тѣй като по силата на единъ договоръ сключенъ съ акционеритѣ, споредъ който тя участва съ 50% въ годишнитѣ дивиденди, получава обратно по-голѣмата частъ отъ направенитѣ разходи; Освенъ това, по-вече отъ половината канални акции се намиратъ въ английски ржце.

Италия заявява въ своя протестъ, че по нататъшното обременяване на италианското корабоплаване презъ Суецкия каналъ е непоносимо и следва да се облекчи. Отъ направенитѣ подробни изчисление отъ вѣститѣ лица се установява, че ако дружеството намали пѣтническитѣ и други такси на една пета отъ досегашнитѣ такива, то пакъ ще реализира значителни печалби, напълно достатъчни да осигурятъ подържането на канала. Отъ това напълно се изяснява, че дружеството по стопанисване на Суецкия каналъ получава чиста печалба най-малко 80%.

Ганчо Георгиевъ.

НОВИЯТЪ РОМЖНСКИ УЧЕБЕНЪ КОРАБЪ „МИРЧЕА“.

Въ корабостроителницата Бломъ и Фосъ е вече завършенъ и спуснатъ на вода новостроящиятъ се ромжнски учебенъ корабъ „Мирчеа“.

Корабътъ е едновиденъ съ построенитѣ въ сжщата корабостроителница за германския флотъ два учебни кораба „Хорстъ Весселъ“ и „Лео Шлагетеръ“. Има водоизмѣстване 1630 тона и притежава три стожера съ обща плсщ на вѣтрилата 1,750 кв. метра. Снабденъ е съ единъ дизелмоторъ притежаващъ мощностъ 520 конски сили, който служи като спомагателенъ двигателъ и осигурява на кораба скоростъ отъ 9.5 мили.

Вѣтроходътъ притежава дължина 81.5, широчина 12 и газене 5 метра.

Ромжнскиятъ флотъ има въ строя още четири други учебни кораба, отъ които най-голѣмъ е кораба „Костанца“.

ЗАГИВАНЕТО НА ГЕРМАНСКИЯ ПОДВОДНИКЪ „У—27“.

Въ началото на август 1915 год. подводникъ „У 27“ подъ командването на Вегенеръ получилъ заповѣдь да се насочи тайно презъ Ирландското море за брѣговетѣ на северенъ Уелсъ — Англия отъ гдето въ уречено време да вземе избѣгалитѣ отъ пленническия лагеръ нѣмски офицери.

Обаче, на уречения день и часъ пленниците не дошли на опредѣленото мѣсто и следъ краткъ престой край брѣговетѣ на Уелсъ, на 13 августъ следъ полунощъ, подводникъ „У 27“ се отправилъ за действия въ Атлантическия океанъ, гдето на 19 с. м. билъ потопенъ отъ английския корабъ — примка „Баралонгъ“.

Последниятъ билъ нарочно съкменъ и пригоденъ окончателно презъ мартъ 1915 год. за действие противъ нѣмскитѣ подводници. Въ продължение на петъ месеци кораба—примка странствувалъ въ открития океанъ и прибрѣжнитѣ английски води, като пропхтувалъ по-вече отъ 12,000 мили, обаче не успѣлъ да срещне и потопи нито единъ неприятелски подводникъ. Първиятъ си успѣхъ „Баралонгъ“ отбелязалъ на 19 августъ следъ пладне.

Къмъ това време, срѣдата на августъ, германскитѣ подводници, действащи край брѣговетѣ на Ирландия и въ западната часть на Ламаншъ успѣли да потопятъ 8 английски търговски кораба, между които и голѣмия корабъ „Арабикъ“ съ водоизмѣстване 15,000 р. тона.

„Баралонгъ“ билъ замаскиранъ като американски корабъ и ималъ на кърмата си търговското знаме на Съединенитѣ Щати. Къмъ 15 часа на 19 августъ, когато кораба плавалъ на изтокъ, забелязалъ на хоризонта другъ търговски корабъ, който се движилъ нѣкакъ особено и необичайно. Кратко време следъ това билъ подаденъ по радиото сигналъ за помощъ. „Баралонгъ“ веднага промѣнилъ посоката на движение и се отправилъ къмъ търпящия бедствие корабъ. На разстояние 7 мили отъ него той забелязалъ нѣмския подводникъ „У 27“, който се движелъ къмъ кораба и го обстрелвалъ съ своето носово оръдие.

Обслужата на засѣгнатия корабъ го напуснала съ корабнитѣ спасителни лодки. Установено било, че корабътъ е американски и се именува „Никосенъ“. Кораба примка бързо се приближавалъ, а подводникътъ застаналъ отъ лѣвата страна на потъващия „Никосенъ“ съ намѣрение да се закрие задъ него и заеме удобна позиция за стрелба съ кърмовото си оръдие.

Следъ като приближилъ достатъчно, „Баралонгъ“ неочаквано спуст-

налъ американското знаме, издигналъ английското военно-морско такова и открилъ бързъ артилерийски огънь съ своитѣ добре прикрити оръдия по подводника, който изпадналъ въ положение на пълна изненада и билъ въ невъзможность да отговори на стрелбата.

Освенъ съ оръдията, кораба-примка открива огънь и съ своитѣ картечници. Следъ нѣколко минути, подводникътъ потъналъ и изчезналъ завинаги подъ водната повърхность, съ своя славенъ и героиченъ командиръ, лейтенантъ Вегенеръ.

Въ Германия научили за загиването на подводникъ „У 27“ едва следъ завръщането на кораба „Никосенъ“ въ Америка.

По поводъ на нечовѣшкото, жестоко отнасяне на англичанитѣ къмъ беззащитната обслуга на „У 27“, която била доунищожена чрезъ картечната стрелба на „Баралонгъ“, навремето въ германския печатъ се повдигна буря отъ негодувание.

Преведе: П. Вангеловъ.

ДЪЛБАЧКАТА „ФУ ЗИНГЪ“.

Построената въ корабостроителницата „Шишау“—Данцигъ китайска дълбачка „Фу Зингъ“ е приключила благополучно пробнитѣ си плаваня.

Дълбачката, която по своитѣ размѣри се счита за най-голѣмата въ свѣта, притежава следнитѣ данни: водоизмѣстване 10,000 тона, дължина 122 метра, машини съ мощность 7,000 к. сили и работоспособность ежечасно по 6,500 кубически метра.

Пробнитѣ изпитания на дълбачката сж дали отлични резултати; въ течение на 20 минути били изсмукани и извлѣчени отъ морското дѣно 4,000 тона пѣськъ.

Дълбачката, която може да работи до дълбочина 14 метра, е предназначена за разчистване пѣсьчинитѣ наноси при устието на рѣката Янгтцекангъ и поддържането достатъчна дълбочина на плавателния пътъ до пристанището Шангхай

Отъ много вѣкове моретата и рѣкитѣ сж били сигурни и главни източници за препитанието и прехраната на населението по различнитѣ части въ свѣта.

Всѣка година, всѣки день, отъ моретата се извличатъ грамадни количества уловена риба, като се започне отъ малкитѣ херинги и се приключи съ огромнитѣ китове.

Въ настояще време великитѣ морски държави притежаватъ многобройни рибарски кораби за ловидбата на риба въ открито море. Въ следващия брой на „Морски прегледъ“ ще бждатъ помѣстени кратки данни за французския риболовъ.

КНИГОПИСЪ.

— Красиво и омайно е нашето черноморско крайбрѣжие. Колко свежестъ, каква чудна омая и прекрасни гледки предлага нашето китно черноморие!

Наредъ съ високитѣ бѣлоснѣжни чукари на Балкана, обширнитѣ плодородни поля и гъсти дѣбрави, всѣки българинъ следва да обходи и опознае и крайбрѣжието на нашата благословена земя.

Пълна представа за историческото развитие и географско състояние на роднитѣ брѣгове ни дава новонапечатаната книга на сътрудника ни Крумъ Кънчевъ, подъ надсловъ „Нашето Черноморие“.

Разпаленъ привърженикъ на морската идея, пребродилъ многократно водитѣ на източната отечествена граница и вещь познавачъ на морскитѣ въпроси, авторътъ въ увлѣкателенъ и художественъ стилъ излага описанието и разкрива ясната представа за дивнитѣ крайморски кѣтчета и буднитѣ селища по българското крайбрѣжие.

Препоръчваме горѣщо на четцитѣ книгата „Нашето Черноморие“.

Книгата съдържа 218 страници, струва 50 лева и се доставя отъ автора Крумъ Кънчевъ, Морското училище — Созополъ.

Г-нъ Петъръ Ив. Търновски е издалъ следнитѣ книги:

1. Где е нашето бждеще.
2. Водни пѣтища и пристѣжнища.
3. Какъ се насърдава корабоплаването и корабостроенето.
4. Бѣлг. корабоплавателно дѣло.
5. Бѣлг. корабостроително дѣло.
6. Бѣлг. Дунавско параходно дѣло.
7. Згщо не успѣ едно велико кооперативно дѣло.
8. Где е стопанското, финансово и търговско бждеще на България.
9. Какъ трѣбва България да използва Дунава.
10. Бѣломорскиятъ излазъ за България.
11. Международнитѣ договори и уедняквяване морскитѣ и работнически закони.
12. Какво трѣбва да се направи за България.
13. Библиотека „Народенъ гласъ“, книга 1—40.
14. Земеделска България и нашиятъ износъ.
15. Германия и свѣтовната политика и търговия.
16. Н. В. Царътъ и Б. Н. М. С.
17. Н. В. Царътъ и аквариума.
18. Морско-търговски и стопански речникъ.
19. Нашитѣ представители въ чужбина.

Горнитѣ книги сж препоръчани отъ миннстерствата на Народното просвещение и на Войната.

Книгитѣ се доставятъ отъ авторъ: Петъръ Ив. Търновски, гл. редакторъ на библ. „Народенъ гласъ“, ул. „Бродъ“ 35, София 5 или пощенска чекова с/ка 3866 — Търновски — София.

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

Р О Д Н О Т О М О Р Е.

Стоя въ размисълъ предъ твойта ширъ безкрайна
и взираамъ се въ дълбинитъ необятни,
душата ми жадува днесъ за твойта тайна
всрѣдъ шепота на бурнитъ талази златни.

Люлеятъ се съсъ ревъ водитъ ти безбръжжи
и блъскатъ се въ скалитъ вихрено, пълниви,
надъ тѣхъ летятъ тревожно чайки блѣоснѣжни
и губятъ се съсъ плачъ въвъ далнинитъ сиви.

А вѣтрѣтъ свари и шибя ти лицето,
дошелъ при тебъ далечъ отъ сѣверъ непривѣтенъ;
намръщено и зло тѣмнее въ мракъ небето,
треци и смѣня пакъ лика си разноцвѣтенъ.

Азъ чувствувамъ се прашина тукъ предъ
твойта сила,
и въ унесъ съмъ предъ дивнитъ легенди тайни.
За славата моряшка тебъ що е покрила
чрезъ подвига на твоитъ дѣца незнайни.

По тебъ въ борби неравни, тежки, съ враговетъ
къмъ смъртъ летѣли сж моряцитъ ни смѣло,
летѣли сж орли на славата съ крилетъ
и слагали сж дѣлъ въ великото ни дѣло!

Тѣ бранили сж тѣ съсъ духъ и мѣжки сили,
макаръ недружелюбно зарадъ тѣхъ и черно
крѣстосватъ те и днесъ съ кораби бързокрили,
затуй, че отъ сърдце те любятъ тѣ безмѣрно!

Съсъ жарѣтъ имъ обичамъ те и азъ сърдечно
за твойта красота и буритъ ти диви,
за свѣтлата ти ширъ и силата ти вѣчна
що криешъ ти отъ насъ въвъ безднитъ си живи,

затуй, че славата ти днесъ се очертава
въ свѣтлото величие на вѣковетъ,
че гордо пакъ по тебъ трицѣтата се развѣва
и носи се чрезъ тебъ далечъ по свѣтоветъ.

Кипи, бушуйвай ти и милвай брѣговетъ
на родната земя — така благословена!
И знай, че днесъ на праотцитъ синоветъ
ще бранятъ те пакъ тѣй геройски неизмѣнно!...

Стоиме ний предъ силата ти всемогѣща,
унесени далечъ въвъ синитъ лазури, —
духѣтъ ти несмутимъ дутата ни обгрѣща
и движи я съсъ устрема на твойтъ бури!

Н. Бѣлорѣчки
Полковникъ о. з.

КАЛИАКРА.

(Изъ книгата „Нашето Черноморие“).

Начевамъ редицата описания на
родното Черноморие съ носъ Кали-
акра. Това не е случайно, нито пъкъ
— произволно. Азъ немога да отми-
на съ мълчание Синята планина, оли-
цетворяваща мислитъ и мечтитъ на
всички българи, за които хлѣбород-
на Добруджа е тѣга и надежда въ
живота.

Носъ Калиакра е завършека на
Балчишко - Каварненското плато.
Представя клиновидна ивица земя,
дълга надъ два километра, проточи-
ла се въ морето съ южна посока.
Западния брѣгъ на черноморския
басейнъ непознава по-издадена су-
ша. Скалистъ, съ червеникава багра,
стрѣменъ къмъ всичкитъ си граници.
Високъ е повече отъ шестдесетъ
метри надъ морето, чиито вълни —
сжщински гигантски езици — дълго-
трайно сж лизали варовититъ му
образувания, за да издѣлбаатъ сж-
ществувашитъ днесъ нѣколко пе-
щери въ нѣговото подножие. При
добра видимостъ, мореплавателтъ
го открива отъ около петнадесетъ
мили, а свѣтлинниятъ лжчъ на фара
му достига двойно по-голъма дале-
чина. Добъръ щитъ срещу севернитъ
и североизточнитъ вѣтрове, нерѣдко

корабитъ използватъ залива на за-
падъ отъ него и спускатъ котви на
прикритие.

Прозвището Калиакра, което значи
добъръ носъ, е благодарственъ из-
разъ на спасенитъ въ залива.

Но не само водитъ на този така
благодатенъ тихъ заливъ сж пред-
заслонъ и отмора. Калиакренската
суша като магнитъ е привличала
всички, които сж дирили прибѣжи-
ще и защита или пъкъ — непокла-
тима твърдиня, достойна за достиг-
ната вече мощъ. Естествената недо-
стѣпностъ на носа, която се дължи
на отвеснитъ спусъци на неговия
брѣгъ и на тѣсната шийка, що го
свързва съ добруджанската земя — е
била грижовно подсилена съ реди-
ци крепостни постройки, чиито сле-
ди личатъ и днесъ.

Развалини посрѣдъ купчини прѣстъ.
Буренявали изкопи. Загълхнали стѣп-
ки на вѣкове, които мамятъ любо-
питния погледъ да се взира, да тър-
си... Навредъ е пустота! На помощъ
идва безсмъртниятъ зритель, вѣрни-
ятъ свидетелъ на свѣтовнитъ дѣла
— историята. И отъ полумрака на
оскѣднитъ вести просвѣтва възкрѣс-
налиятъ образъ на Калиакра.

Чуденъ и внушителенъ, величавъ
и славенъ както всѣкога, той до-
могва върховетъ на сказанието — за
да бжде непресѣхващъ извсрѣ, ед-
накво съкровищенъ както за чсѣ-
ка на науката, така и за твореца на
поетичното слово.

Дълговѣчна историческа сцена,
срѣдище на мощнокрилъ животъ,
този край познава събития отъ нѣ-
колко вѣкове преди Христа. Изве-
стенъ е съ имената Тетрисиасъ, Ти-
ристрия, Тиристрисъ, Акра, Калиак-
ра, Гелегри, Геляри, Гиларе. А днеш-
ното му име за българитъ звучи на
чистъ български езикъ така: Доб-
риятъ носъ!...

Въ VI. вѣкъ пр. Христа на Кали-
акра има вече строителство, като
дѣло на малкоазийскитъ грѣцки по-
селници, основатели на Дионисопо-
лисъ — не далечъ отъ съвремения
Балчикъ.

Бележитиятъ полководецъ на Алек-
сандъръ Велики, Лизимахъ, презъ
VI. в. пр. Христа, като владетелъ на
тракийска областъ проникналъ и до
Калиакра. Използувалъ я като кре-
постъ на своитъ войски и за скри-
валище на съкровищата си.

Презъ четиринадесетия вѣкъ — се-

демя вѣкове следъ победоносния набѣгъ на Испериховата дружина низъ Малка Скития—владѣтелското колѣно на Баликъ развѣва своя победенъ стягъ надъ източнитѣ приморски предѣли на българската земя. Тогава Калиакра е страшна крепостъ, надалечъ отъ столнината Карвона. Боенъ и търговски флотъ е ималъ своето пристанище въ сжицитѣ води, които сж кжпѣли снагата на Калиакра. И много подвизи на сърцати мъже сж отправяли далечъ въ сушата ехото на българското име, за да настанатъ дни, когато необятни владения носятъ името на Баликовия приемникъ Добротичъ. По сжщото време рицарски пълчища, водени отъ благоразположения къмъ Византия графъ Амедей Савойски, стжпватъ на Калиакра, а презъ 1444. година бронницитѣ на Владиславъ Варненски спохождатъ и обсаждатъ непристъпната твърдиня.

Презъ 5. вѣкъ по починъ на Баязидъ II тукъ се построява дервишки манастиръ, нареченъ Геляри, около който отпосле изниква малко едноименно приморско селище съ пристанъ.

Останкитѣ на мохамеданския пустиножителъ, достигналъ светийска почитъ, почиватъ въ каменливия брѣгъ. Това дава поводъ на християнитѣ да виждатъ въ една изкуствена пещера на най-южната точка на носа гроба на свети Никола Чудотворецътъ.

По време на Освободителната война населението на близоотстоящата Каварна и околноститѣ, подгонено отъ ордитѣ на кръвожаднитѣ черкези, намѣрило подслонъ въ Калиакра, — но и своята смъртъ...

Чудно предание рисува картината на това бѣгство и на всеопустошителната сѣчь, на която били подложени българитѣ по тия мѣста.

Жени, деца, старци — всички паднали подъ ударитѣ на ятагана. Крѣвъ рукнала врѣхъ снагата на Калиакра, та дори синитѣ води на морето станали алени.

Всрѣдъ разорението, подобно нѣжни цвѣта, останали незасѣгнати четиридесетъ прехубави девизи. Идвалъ тѣхния редъ.

И когето множеството ржце на побѣснѣли злодеи се протѣгнали да се впиятъ въ беззащитнитѣ имъ немощни тѣла — касало се не до животъ или смъртъ, а до позоръ или честъ...

Върховенъ мигъ, когато красотата и юначеството раждатъ мъченици и светци!... Сплели коситѣ си, вкопчили ржцетѣ си, слѣли трепетитѣ на чиститѣ си сърдца въ една любовъ и едно безпримѣрно безстрашие, на което е способенъ само българинътъ — руменоликитѣ девипоематъ друмъ къмъ най-великата и странна голгота — морето. Морскитѣ води приематъ тѣлата имъ, а тѣхниятъ духъ преминава въ лоното на безсмъртието, за да засвѣти съ

чудото на едно сказание — сказанието за четиридесетѣхъ калиакренски девойки.

И днесъ, обзетъ отъ чувството на благоговѣйна почитъ, мѣстниятъ жителъ сочи на любопитния чужденецъ отвесно стрѣмната скала, очертатаща вратата къмъ славната смъртъ на юначнитѣ млади българки — вратата на четиридесетѣхъ калиакренски девойки.

Нѣкои смѣтатъ, че това предание се отнася за времето на нашето заробване отъ турцитѣ въ края на 14. вѣкъ, когато е угаснала властта на Източното българско царство, а не за днитѣ на освободителния походъ на руския братски народъ презъ 19. вѣкъ. Но понеже и въ двата случая напастъта е изхождала отъ турска страна, по нищо не проличава за кое време прави намекъ преданието...

Днесъ Златна Добруджа и нейната гордостъ — гиздавата Калиакра — сж обсебени отъ чужденци.

Войсковъ отредъ е заелъ Добрия носъ — тази съкровищна крепостъ, голгота и светиня на българщината.

*

Съзерцавамъ Синята планина, проснала строенъ станъ въ бурното Черно море, мисля за незабравимия хлѣбороденъ черноземъ на Добротичевитѣ предѣли — и за пламената любовъ къмъ татковината, която трепти въ героичнитѣ сърдца на единъ народъ... Крумъ Кънчевъ.

КОПНЕЖЪ ПО МОРЕТО

Море, море! Безбрѣжна, неизгледна ширъ, ти днесъ кумиръ си най-великъ на моитѣ мечти. Да влѣя своята душа въвъ твоитѣ морски красоти, по тебъ сърдцето ми лудува, за тебъ сърдцето бий, кънти.

О, дивни брѣгове омайни, чрезъ васъ азъ влизамъ въ други свѣтъ! О, морски прелести безкрайни, отъ възторгъ лжчистъ и младъ, за човѣка скрити тайни, въ твойта мощна грѣдь трептятъ.

Стихия ти си вѣчна, всепобедна, що диша съсъ лазурна чистота. Но, колко слаба, немощна и бледна, е всѣка друга земна красота!...

Какво разнообразие отъ често мѣняващи се картини, криешъ въ недрата си, море. Твоитѣ дълбини сж царство на толкова много животъ; но, въ тѣхъ се гонятъ призрачнитѣ сѣнки на хиляди погубени човѣшки същества.

Когато сутринъ те погалятъ първитѣ злато-червени лжчи на изгрѣващето слѣнце, ти кжпишъ се въвъ пурпурна позлата. Тогава ти си откраднатата муза на всемира; тогава ти приличашъ на току-що събудена отъ сънь хубавица, съ разплетени и прѣснати коси въ безреда, която

страстно вика ме, зове. Съ такава жадъ, смарагдово море, азъ дира твоитѣ брѣгове.

Бездѣнно, синьо катъ лазурното небе, кога си чисто и спокойно ти мамашъ погледа, човѣшката душа пленявашъ властно; опиянявашъ, за слѣпявашъ до забора всѣки, кой те види първи пжтъ. Но ти си страшно и опасно, кога надигнешъ буйна грѣдь: намръщено, съ дива яростъ се нахвърляшъ и шумишъ, и съ буритѣ гърмишъ, като нѣкой древенъ, кипналъ и настрѣхналъ великанъ: вълнитѣ ти съ изплѣзени и гнѣвно съскащи езици, се гонятъ и настигатъ, и блѣска въ кипналата ширъ. Понѣкага съ минути, понявга съ часове и дни, се биятъ разгнѣвени твоитѣ вълни.

Море, ти си извора на живота, вдѣхновение на най-трепетната, чиста и нѣжна поезия, поезията на любовта, живота и красотата. Твоето величие, твойта пространна снага, съзвучията на твоитѣ тонове, багри и лжчи, сж най-звѣнливата поема, най-великото и трайно щастие на земята.

Море, азъ любя твоитѣ простори, азъ любя твоитѣ ширини, че тѣ въ

сърдцето ми говорятъ, че тѣ въ душата ми трептятъ, тѣй както нѣжна майка, на своя първенецъ шепти.

Море, когато си стихнало, спокойно, напомняшъ ми живота тихъ и хората срѣдъ него, ксито въ трудъ, любовъ и радости живѣятъ. Когато пжкъ се плиснатъ гнѣвно твоитѣ вълни, и буря страшна се надигне, напомняшъ ми въ живота кърви, съсипнитѣ, житейскитѣ тревоги и борбитѣ.

Море, съсъ своя гордъ и независимъ духъ, калявашъ моята природа: ти правишъ ме човѣкъ и учишъ ме въ живота да се боря. Да знаешъ да говоришъ, бихъ искалъ цѣлъ животъ да слушамъ те безспиръ.

Едно желание последно азъ живота имамъ азъ: да дойде часъ, когато ще се слѣя съ твойта загадка, о тревога сладка — за мигъ поне да мога да почувствамъ огромния ти пулъсъ, море и твойта борба стихийна, съсъ низъ отъ красоти, съсъ чудната и пѣнеста игра. Тогава азъ спокойно ще умра. Море, тогава некъ сърдцето ми да спре.

Море, море!

Ст. П. Стояновъ — Вихренски.

МАШИНА ФАБРИКА Е. МЮЛХАУПТЪ & С-ие

Акционерно Д-во Русе

Изработва машинни части; Притежава добре обзаведени **отдѣли**;

Чугунолѣярна — за бърза и прецизна отливка на разни части
съ тежестъ до 6,000 кгр.;

Мешиностроене — за турбини, мелнични, разни индустриални,
земледѣлчески машини и др.;

Чугунени трѣби — за обработването на разновидни чугунени
трѣби съ диаметръ отъ 60 до 300 м.м.;

Арматури — шибѣри, хидратни и др.

Работа бърза и напълно изискана.

Телеграми:
„МЮЛХАУПТЪ“

Телефони:
29—11 и 29—12

МАГАЗИНЪ

ГЕОРГИ А. БОШНАКОВЪ

ВАРНА

Дамски палта, копринени мушами, мъжки балтони,
шлифери и лодени — непромокаеми, детски палта,
костюмчета, формени ученически палта, шинели и
костюми — голѣмъ изборъ.

Цени намалени.

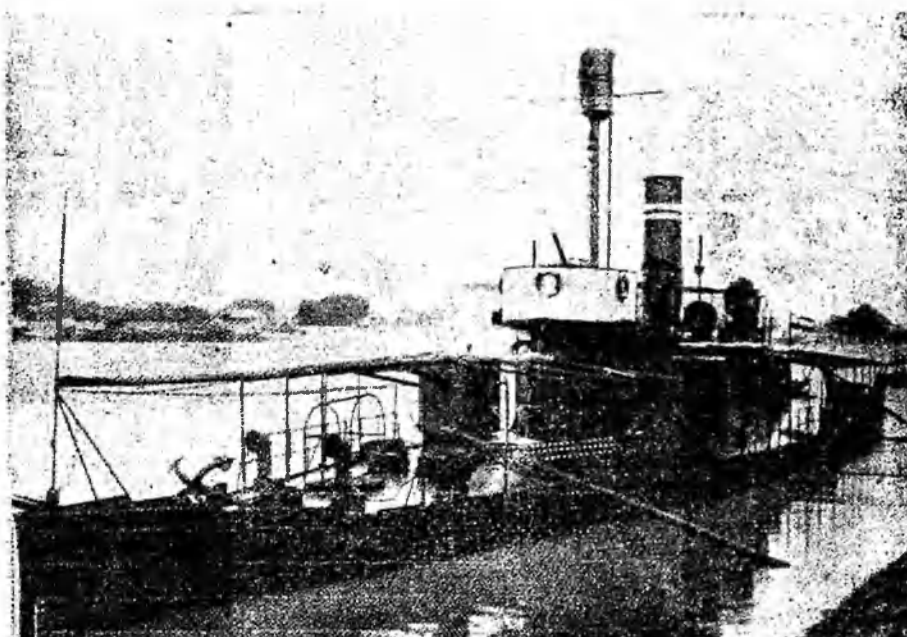
**На чиновниците се правятъ улеснения въ
плащането.**

Кръстосвачът „Емден“ въ Варненското пристанище.

Разоржаване на изплавала неприятелска заградна мина.

Югославянският ръчен монитор „Сава“.